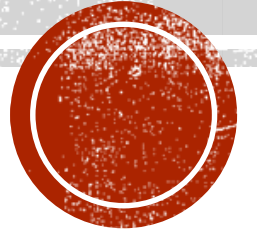

ULUSLARARASI ÖRGÜTLER

1. HAFTA

Doç. Dr. Erdem DENK

ULUSLARARASI ÖRGÜTLERİN TANIMI

- Uluslararası örgütler, en az üç devlet arasında genellikle hükümetleri eliyle uluslararası hukuk zemininde kurulan, belirlenen çalışma alanında kendi ilke ve amaçları çerçevesinde faaliyet yürüten ve kendine has yapısıyla organları olan uluslararası hukuk tüzel kişileridir.
- Uluslararası örgütler, belirli bir kurumsal yapılanmayı ve sürekliliği içeren tüzel kişiliklerdir.

ULUSLARARASI ÖRGÜTLERİN KURULMA NEDENLERİ

- Bir “araç”/“ara yüz” olarak uluslararası örgütler

Devletler, kendilerinin kurduğu veya taraf olduğu uluslararası örgütleri bir şekilde araçsallaştırmakta ve örgütleri birer **ara yüz** olarak görmekte ve kullanmak istemektedirler.

- Bir “işbirliği” ve “ortak çözüm” mekanizması olarak uluslararası örgütler
 1. Askeri ittifaklar
 2. Ekonomik işbirliği örgütleri
 3. Teknik-ortak sorunları düzenleyen örgütler

ULUSLARARASI ÖRGÜTLENME TEORİLERİ

- Realist Teoriler
- Liberal Teoriler
- Eleştirel/Radikal Teoriler

ULUSLARARASI ÖRGÜTLERİN KURUMSAL YAPILANMASI VE İŞLEYİŞİ

- Organlar
- Üyelik
- Oy hakkı ve Karar Alma Usulleri
- Bütçe
- Bina ve Tesisler

ORGANLAR

▪ Sekreteryaya ve Genel Sekreterlik

Örgütlerin uluslararası hukuk tüzel kişiliğini sağlayan, gösteren ve temsil eden ve genellikle **sekretarya** olarak anılan organın bir anlamda zorunlu olduğu söylenebilir.

Her örgütün rutin işleyişinin sağlanması, yürütülmesi ve koordine edilmesi gerekmekte, bunun için de üye devletlerden ayrı/bağımsız özel bir idari ve bürokratik mekanizmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

▪ Genel Yetkili Organlar

Tüm üye devletlerin dışişleri bakanı ve hatta hükümet veya devlet başkanı gibi üst düzeyde temsil edildiği ve seyrek (örneğin iki ya da üç yılda bir) toplanan bu türden yapılarda örgütün genel istikameti ve kararları belirlenir. Yetkilerinin niteliği ve kapsamı gereği örgütün asli/temel yetkili organı niteliğine sahip olan bu yapılar, genellikle **Kurul, Genel Kurul, Zirve, Bakanlar Konseyi, Dışişleri Bakanları Konseyi** gibi adlarla anılır.

▪ Özel Yetkili Organlar

Örgütün çalışma alanıyla ilke ve amaçları çerçevesinde özel/merkezi önem taşıyan konuları görüşme ve karara bağlama yetkisini sınırlı sayıda üyeden oluşan başka bir ana organa verir. Örgütün amacı ve niteliğine göre **Konsey, Yöneticiler Kurulu, İcra Kurulu** gibi çok çeşitli şekillerde adlandırılabilen bu organların ayırt edici özelliği, hem sınırlı sayıda örgüt üyesinden oluşmaları hem de niteliksel anlamda özel yetkilerle donatılmalarıdır.

ÜYELİK

Her bir uluslararası örgüt, özellikle de örgüte kuruluşundan sonra üye olmak isteyen devletler için geçerli olmak üzere kimi koşullar belirleyebilir

- Farklı Üyelik Statüleri

Kurucu Üye/Asıl-Tam Üye/Gözlemci Üye/Ortak Üye-Diyalog Ortağı vb.

- Üyelik Koşulları ve Üyeliğe Kabul

Uluslararası örgütlerin genel uygulaması, üyeliğe başvuru koşullarını ayrı ve özel bir düzenlemeyle kurucu metinde ilan etmek şeklindedir.

- Üyeliği askıya alma, üyelikten çıkarılma/atılma ve üyelikten çekilme

Örgütün genel çalışma ilkelerine ve politikalarına aykırı davrandığı düşünülen devletler içinse çeşitli yaptırımlar öngörülebilmektedir. Öte yandan, uluslararası örgütlerin üyelikten ayrılmayı çeşitli koşullara bağlaması mümkündür.

OY HAKKI VE KARAR ALMA SÜREÇLERİ

Kurucu metnin yürürlüğe girmesiyle resmen kurulan uluslararası örgütler, öngörülen organların oluşturulması ve toplanmasıyla da fiilen çalışmaya başlar.

▪ Temsil ve Oy Hakkı

Temsil ve oy hakkı, üye devletlerin parçası oldukları örgüt organlarının çalışmalarına ve karar alma sürecine katılma hakkının hem temelidir hem de bu hakkı başlıca kullanma yöntemidir.

▪ Karar Alma Usulleri

1. Oylama Yöntemiyle Karar Alma

Uluslararası örgütler, **karar yeter sayısı** olarak da bilinen gerekli asgari olumlu oy sayısının ne olacağını genelde her bir organları ve hatta organların yetkisinde olan farklı konular için ayrıca özel olarak belirleyebilir

2. Konsenüs/Oydaşma Yöntemiyle Karar Alma

Hiçbir öneri ya da itiraz kalmayana dek tüm görüşler alındıktan sonra karar alınır.

